

Nr 254.

Ankom till riksdagens kansli den 21 juni 1945 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1945/46 till den nämnd, som avses i förslaget till lag om återställande av viss, från ockuperat land härrörande egendom m. m.

(1:a avd.)

I propositionen nr 329 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 1 juni 1945, föreslagit riksdagen att å riksstaten för budgetåret 1945/46 under tredje huvudtiteln anvisa följande förslagsanslag, nämligen till Restitutionsnämnden 50 000 kronor, till Flyktkapitalbyrån 160 000 kronor samt till Ersättningar för viss från ockuperat land härrörande egendom 1 000 000 kronor.

I en den 1 juni 1945 beslutad proposition, nr 328, har Kungl. Maj:t efter föredragning av chefen för justitiedepartementet föreslagit riksdagen att antaga förslag till lag om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom ävensom förslag till lag om kontroll å viss utländsk egendom m. m. Båda de föreslagna lagarna skola träda i kraft omedelbart och gälla till och med den 30 juni 1946.

Anslag till den enligt de föreslagna lagarna erforderliga nämnden samt för den organisation och de kostnader i övrigt, som av lagstiftningen föranledas, hava synts departementschefen böra anvisas under tredje huvudtiteln.

Med avseende å hithörande anslagsfrågor har *departementschefen* anfört följande.

Vad till en början angår nämnden, vilken torde böra benämnas restitutionsnämnden, måste det antagas, att dess arbetsbörda åtminstone under vissa perioder skall bliva betydande. Den ledamot, som skall vara ordförande och som bör äga behörighet att ensam avgöra vissa smärre frågor, kan antagas i varje fall under första tiden bliva helt sysselsatt med arbetet i nämnden. Förutom ledamöterna och suppleanter för dem torde man böra räkna med särskild arbetskraft för föredragning i nämnden och ombestyrande av sekreterargöromål.

Med hänsyn till svårigheten att förutse antalet ärenden hos nämnden finner jag icke påkallat att i detta sammanhang närmare ingå på de olika avlönings- och arvodesbeloppen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att därom meddela bestämmelser. Helt approximativt synes emellertid det sammanlagda beloppet av arvoden till nämndens ledamöter och personal under budgetåret 1945/46 kunna uppskattas till 45 000 kronor. Nämndens utgifter för omkostnader under samma budgetår kunna beräknas till 5 000 kronor. För nämnden bör alltså för budgetåret beräknas tillhoppa 50 000 kronor.

Enligt de båda lagförslagen skola betydelsefulla uppgifter av administrativ natur ankomma på myndighet som Konungen bestämmer. Sålunda skall

enligt förslaget till lag om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom utrikesdepartementet eller myndighet som Konungen bestämmer mottaga och till nämnden överbringa ansökningar om återställande av egendom. Om denna uppgift anförtros annan myndighet än utrikesdepartementet, torde samma myndighet böra hava att å kronans vägnar yttra sig över de yrkanden om ersättning av allmänna medel för återställd egendom som kunna komma att framställas. Samma myndighet torde tillika böra utse sysslomän för förvaltning av den egendom som enligt lagen skall vara underkastad kvarstad, öva tillsyn över förvaltningen av sådan egendom m. m.

I lagen om kontroll å viss utländsk egendom m. m. har förutsatts, att myndighet som Konungen bestämmer skall utöva betydelsefulla och vidlyftiga uppgifter beträffande avgränsningen av den egendom, som skall vara underkastad skingringsförbud, initiativet till egendoms läggande under kvarstad samt infordrande av uppgifter av intresse för kontrollen. Det torde därutöver bliva erforderligt att åt myndigheten anförtro uppgiften att utse sysslomän för och i övrigt övervaka förvaltningen av den med kvarstad belagda egendomen, öva tillsyn över att skingringsförbudet icke åsidosättes o. s. v.

De nya administrativa uppgifter, vilka föränledas av den ifrågasatta lagstiftningen, äro så omfattande och — åtminstone delvis — av så speciell natur, att de icke med fördel kunna anförtros åt redan befintliga myndigheter. I stället torde böra upprättas en tillfällig statsmyndighet, vilken bör omhänderta de nämnda uppgifterna och därmed närmast sammanhörande angelägenheter. Denna myndighet, vilken bör benämnas flyktkapitalbyrån, bör själfvallet söka samverka med institutioner, vilkas ändamål och arbetsmaterial förete anknytning till byråns, t. ex. valutakontoret. För myndigheten bör finnas en styrelse, innefattande företrädare för bl. a. finansiell, näringspolitisk och juridisk sakkunskap. Styrelsens ordförande får antagas åtminstone under första tiden av byråns verksamhet böra ägna en väsentlig del av sin arbetstid varje dag åt ledningen av byråns arbete. Myndigheten bör äga ett kansli, som omedelbart efter det att förordnande enligt någondera lagen givits bör vara redo att fylla de betydelsefulla kontroll- och förvaltningsuppgifter som komma i fråga.

Kostnaderna för den föreslagna flyktkapitalbyråns verksamhet under budgetåret 1945/46 kunna för närvarande endast approximativt beräknas. Det är nämligen uteslutet att på nuvarande stadium med någon säkerhet förutse antalet ärenden hos myndigheten. Anställandet av personal bör därför ske successivt i den mån personalbehov framtvings av arbetsbördan. Dock måste tillses, att icke arbetsbalans uppstår på grund av för stor knapphet å personal.

Helt approximativt anser jag kostnaderna för avlöningar till byråns personal, inberäknat styrelsearvoden, böra uppskattas till 80 000 kronor. Kostnaderna för arvoden åt sysslomän för kvarstadsbelagd egendom och åt de personer, vilka skola öva tillsyn över den av skingringsförbud berörda egendomen, torde böra beräknas till 50 000 kronor. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att meddela detaljbestämmelser om de avlöningar och arvoden, som äro i fråga. Byråns utgifter för omkostnader kunna uppskattas till 30 000 kronor. För flyktkapitalbyrån bör alltså för budgetåret beräknas ett sammanlagt belopp av 160 000 kronor.

Enligt förslaget till lag om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom skall, såsom av det sagda framgår, innehavaren av återställd egendom under förutsättning av god tro kunna tillerkännas ersättning av allmänna medel ävensom gottgörelse för vad han fått vidkännas för att tillvarataga sin rätt. Chefen för justitiedepartementet har vid remiss till lagrådet av lagförslaget framhållit, att det icke hittills varit möjligt att bedöma

i hur stor utsträckning rövad egendom från ockupationsländer förts till Sverige. Vid sådant förhållande är det uppenbarligen vanskligt att närmare beräkna till vilket belopp dessa ersättningar under budgetåret 1945/46 kunna komma att uppgå. Ett belopp av 1 000 000 kronor synes emellertid böra upptagas för dessa ersättningar.

Samtliga nu ifrågasvarande anslag torde böra upptagas såsom förslagsanslag.

Utskottet.

Utskottet får erinra, att sammansatt utrikes- och första lagutskott numera tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag till lag om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom ävensom förslag till lag om kontroll å viss utländsk egendom m. m. Anslag torde därför böra anvisas till den enligt de föreslagna lagarna erforderliga nämnden samt för den organisation och de kostnader i övrigt, som av lagstiftningen föranledas. Då det givetvis icke nu är möjligt att bedöma i vilken omfattning rövad egendom från ockupationsländerna förts till Sverige kunna de med återställandet av denna egendom förenade kostnaderna nu endast approximativt bedömas. Vad Kungl. Maj:t därvidlag föreslagit synes utskottet böra godtagas. Med avseende å den närmare organisationen av de myndigheter, som skola handhava här ifrågasvarande uppgifter, har Kungl. Maj:ts förslag icke givit utskottet anledning till särskilt uttalande. Utskottet, som alltså tillstyrker Kungl. Maj:ts föresvarande proposition, får hemställa,

att riksdagen må för budgetåret 1945/46 under tredje huvudtiteln anvisa följande förslagsanslag, nämligen

- a) till *Restitutionsnämnden* 50 000 kronor,
- b) till *Flyktkapitalbyrån* 160 000 kronor,
- c) till *Ersättningar för viss från ockuperat land härrörande egendom* 1 000 000 kronor.

Stockholm den 21 juni 1945.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 253.